

„*Niech poemat będzie jak obraz*”. Idea zawarta w słowach Horacego, przyświecała twórczości świeckiej renesansu. Obraz kreuje słowo – słowo obrazuje to, o czym “mówi”. W madrygale istotnym jest to, by słowo naśladowało dźwiękiem treść jaką niesie i wyraża poprzez środki muzyczne (rytm, barwa, dynamika i inne).

Madrygał jest zakorzeniony w tradycji włoskiej, wywodzącej się z Francji i twórczości Trubadurów (miłość, fascynacja przyrodą). Prowansja jest w XII wieku “centrum” kultury świata, to stamtąd migrowali trubadurzy do Włoch. Jeszcze do XIII wieku czerpano inspiracje kompozytorskie ze wzorów francuskich. Jednak w dobie renesansu następuje już widoczne usamodzielnienie w twórczości kompozytorów włoskich. Duch malarstwa renesansu Leonardo da Vinci zawarł w prostych słowach: „*najlepsze malarstwo to takie, które w kolorach oddaje wiernie rzecz którą odtwarza*” – to stwierdzenie jest ściśle zgodne z charakterem muzyki we francuskiej *chanson*. Ta sama melodia będzie z konieczności śpiewana inną barwą, jeśli tekst wyraża np. śpiew ptaków lub głos kota. Co jest niebywale istotne przy fakturze zwrotkowej, gdzie raczej rzadko barwa jest powtarzana przy zmianie treści. Muzyczne analogie z malarstwem są tu silnie zespolone. Zmiana treści to zmiana barwy; to cechy wczesnego madrygału, zbliżonego do villaneli i canzony, prostych form muzyki wokalne włoskiego renesansu. Te drobne formy prowadziły w konsekwencji do powstania większych (komedie madrygałowe) a te z kolei dały podstawy do pojawienia się największej, znanej dziś jako - opera.

„*Celem muzyki jest ludzi cieszyć i przyjemność dawać*” – słowa Giovanni G. Gastoldiego, wydają się być naczelnym i nieprzemijającym hasłem które przyświecało muzykom na przestrzeni wieków.

Nasze współczesne wyobrażenia, upodobania czy oczekiwania muzyczne, ugruntowane zwłaszcza poprzez *musica sacra* w konfrontacji z najnowszymi odkryciami związanymi z wykonawstwem świeckiej muzyki dawnej mogą początkowo nie zaakceptować zmian, które w zakresie interpretacyjnym niekiedy bardziej odważnie proponują wykonawcy. Jednak zrozumienie idei tej muzyki być może zachęci słuchacza do poszukiwań nieco innego muzycznego “smaku” aniżeli „klasyczne” brzmienia bez „teatru” w tle, czy choćby owego Horacowskiego obrazu .

A.Kaczyński

UNIwersytet KAZIMIERZA WIEKIEGO
w BYDGOSZCZY

Instytut Edukacji Muzycznej
Katedra Dyrygentury

KONCERT

Il Coro dell'Università di
Macerata (Włochy)

Aldo Ciccionofri,

dyrygent

Poniedziałek, 19 kwietnia 2010 r.,
Aula Copernicanum, godz. 17.00

ANONIMO - GAUDEAMUS IGITUR (Radujmy się więc)

ORLANDO DI LASSO (1532–1594) *TUTTO LO DI'*

Tutto il giorno mi dici di cantare ma io sono stanco di farlo. Vorrei che tu mi dicessi di suonare, non le campane delle ore, ma il tuo bellissimo cembalo. Ti desidero.

ORLANDO DI LASSO - *STO CORE MIO*

Questo mio cuore anche se fosse di diamante sarebbe spezzato dal dolore che io provo.

ORAZIO VECCHI (1550–1605) *SO BEN MI C'HA BUON TEMPO*

Il testo dialettale racconta di Zanni, eterno innamorato non ricambiato, contrapposto invece a chi ha molta fortuna in amore.

PIERRE PASSEREAU (sec.XV–XVI) *IL EST BEL ET BON*

Due donne di un paesino parlano dei loro mariti e una dice all'altra che il suo è bello e buono perché non la picchia, fa i lavori di casa e da' da mangiare ai polli. Così lei ha tempo di dedicarsi ai suoi piaceri. Quando le galline gridano

CLAUDIO MONTEVERDI (1567–1643) *BACI SOAVI E CARI*

Baci soavi e cari, cibi della mia vita. Qualche volta mi fate volare, qualche volta mi fate precipitare nella disperazione. Se io potessi finire la mia vita baciandovi sarebbe veramente una bella morte.

ORLANDO DI LASSO- *MATONA MIA CARA*

Cara donna mia, io voglio cantare una canzone sotto la tua inestra. Ti prego di ascoltarmi perché io anterò bene e con molto impegno. Io ti voglio bene. Andrò a caccia con il falcone e ti porterò tante beccacce grasse. Io non ti so dire tante belle parole perché non conosco Petrarca e gli altri poeti ma se tu mi amerai io non sarò pigro e farò l'amore per tutta la notte.

ORLANDO DI LASSO - *MADONNA MIA PIETA*

*Madonna mia pieta chian et aita, chio moro e sento e pur volete io grido nel sentete
Aqua Madonna al foco, chio mi sento morire a poco a poco*

ORLANDO DI LASSO - *OCCHI MANZA MIA*

*O occhi manza mia cigli dorati
O faccia d'una luna stra lucente
Tienemi mente, gioia mia bella guardam un poca me, a me fa mi contento
O cuore manza mia, perfido cuore
Tu sei la gioia mia, lo mio amore*

LUCIANO BERIO (1925) *E SI FUSSI PISCI*

*Se fossi un pesce vorrei attraversare il mare per baciarti e per parlare con te.
Se fossi un uccello verrei da te dovunque tu fossi.*

GIOVANNI FINOCCHIARO - *CIURI, CIURI*

Fiori di tutto l'anno l'amore che mi dai te lo ricambio. Fiori di primavera se tu non mi ami io muoio di dolore. Non canto né per amore né per gli amanti, non mi passa neanche per la mente. Canto per la mia donna che non mi vuole e non mi sente.